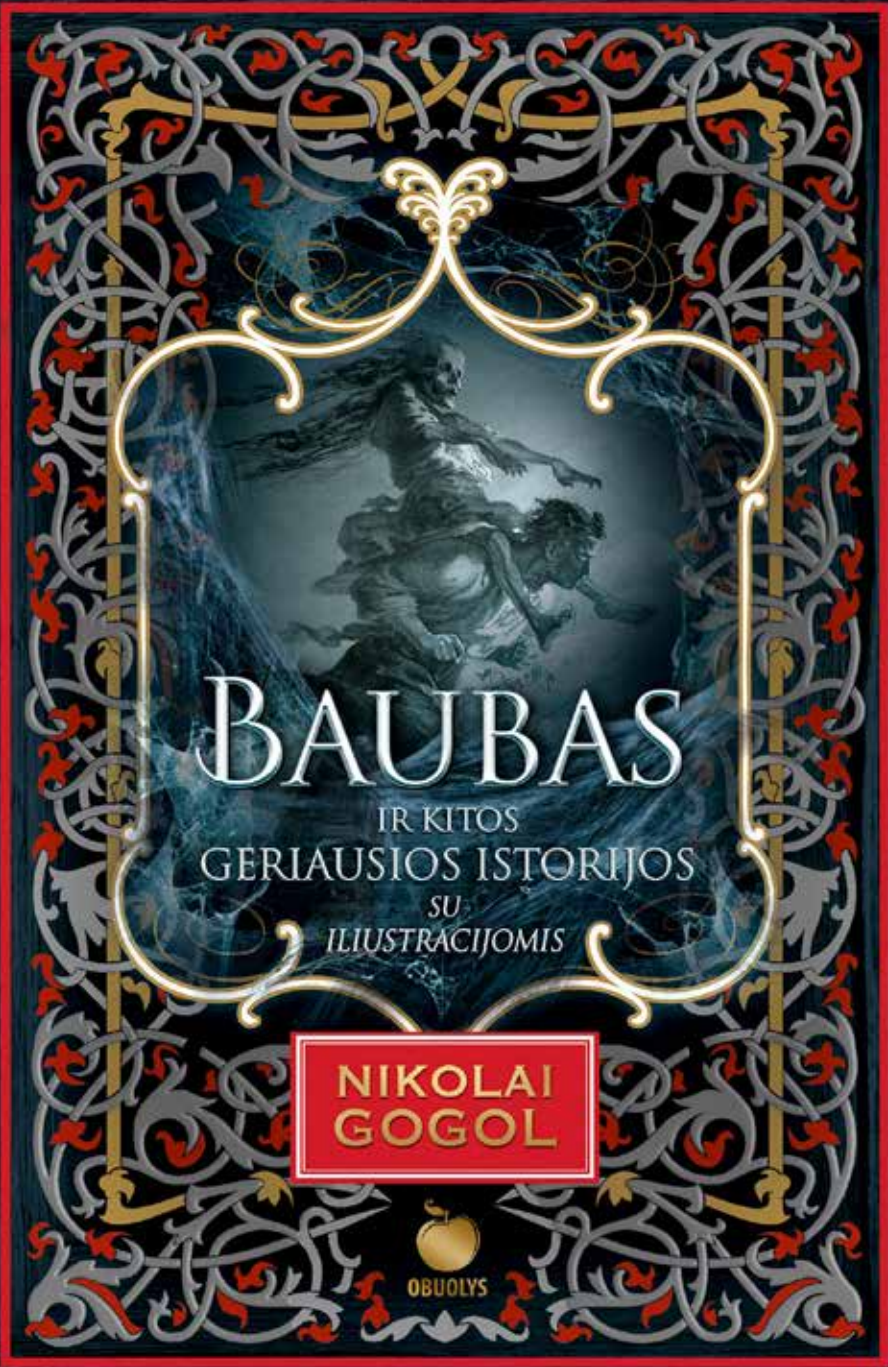

BAUBAS

IR KITOS
GERIAUSIOS ISTORIJS
SU
ILIUSTRACIJOMIS

NIKOLAI
GOGOL

OBULYS

NIKOLAI GOGOL

BAUBAS

IR KITOS
GERIAUSIOS ISTORIJS

SU
ILIUSTRACIJOMIS

Iš rusų kalbos vertė
MOTIEJUS MIŠKINIS

OBUOLYS

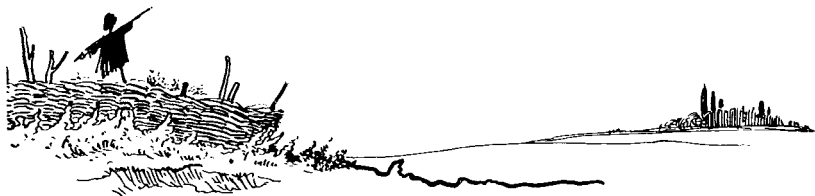
TURINYS

Vakarai viensėdyje ties Dikanka	7
Pirmoji dalis	9
Prakalba	9
Soročincų jomarkas	14
Joninių naktis	46
Gegužės naktis, arba Paskenduolė	61
Dingęs laiškas	94
Antroji dalis	107
Prakalba	107
Kalėdų naktis	110
Baisusis kerštas	156
Ivanas Fiodorovičius Sponka ir jo tetulė	201
Užburta vieta	229
Mirgorodas	239
Pirmoji dalis	241
Senujų laikų dvarininkai	241
Tarasas Bulba	264
Antroji dalis	383
Baubas	383
Pasakojimas apie tai, kaip Ivanas Ivanovičius susivaidijo su Ivanu Nikiforovičium	423
Apsiaustas	473
Nosis	505
Pamišėlio užrašai	533

VAKARAI VIENSĒDYJE TIES DIKANKA

*Apysakas, išleistas bitininko
Rudojo Panko*

PIRMOJI DALIS

PRAKALBA

„Kas čia per naujovė – Vakarai viensėdyje prie Dikankos? Kokie gi čia vakarai? Ir ryžosi juos parodyti žmonėms kažkoks bitininkas! Ačiū dievui! Dar maža apipešiojome žąsų plunksnoms ir išėikvojome skudurų popieriui! Dar maža žmonių, įvairių luomų, ir šiokių, ir tokių, išimurzino pirštus rašalu! Įsigėdė gi ir bitininkas kėbrinti paskui kitus! Iš tikrųjų, spausdinto popieriaus dabar tiek daug, jog greit nebesugalvosi, ką į jį ir bevynioti.“

Jautė, tikrai jautė mano širdis visas šitas kalbas dar prieš mėnesį! Tai yra, aš noriu pasakyti, kad tokiam kaip mes kaimiečiui iškišti nosį iš savo užkampio į platesnį pasaulį – dievulėliau! Tai vis tas pats, kaip kad, sakysime, užsuki kartais į didelio pono kambarius, visi apstoja tave ir ima galvą kvaršinti. Dar nieko, jeigu vyresnieji liokajai, – ne, koks nors apdriskęs vaikėzas, pažiūrėti – netikša, kuris knisasi galukiemėj, ir tas prikimba, ir ima iš visų pusių trepsėti kojomis: „Kur, kur, ko? Eik lauk, mužike, eik!..“ Aš jums pasakysiu... Bet ką čia kalbėti! Man lengviau du kartus per metus nuvykti į Mirgorodą, kuriame štai jau gal penkerius metus manęs manęs nematė nei apskrities teismo raštininkas, nei garbusis šventikas, negu pasirodyti tarp šitos ponijos. O pasirodei – nors verk, bet atsakyk.

Pas mus, mano malonūs skaitytojai, – tik prašau nepriimti už pikta (jūs gal ir supyksite, kad bitininkas be niekur nieko kalbasi su jumis,

tarytum su koku piršliu ar kūmu) – pas mus, viensėdžiuose, nuo senų laikų toks paprotys: kai tik baigiasi lauko darbai, muzikas lipa ant krosnies ilsėtis visai žiemai ir tokie kaip mes slepia savo bites tamsiame rūsyje, kada nei gervių padangėje, nei kriaušių ant medžio nebepamatysite, – tada, kai tik ateina vakaras, jau visada kur nors gatvės gale švykso žiburėlis, juokas ir dainos girdėti iš tolo, brūzga balalaika, o kartais ir smuikas, kalbos, triukšmas... Tai mūsų vakarotuvės! Jos, kad matytumėte, labai panašios į jūsų balius, tik negalima pasakyti, kad visiškai. Jeigu jūs vykstate į balių, tai kaip tik tam, kad pasukiotumėt kojas ir pažiovautumėt į saują, o pas mus susirenka į vieną pirkį mergaičių būrys visai ne į balių, bet su verpstais ir prieverspščiais, ir iš pradžių atrodo, lyg rimtai savo darbą dirba: ūžia verpstai, skamba dainos, ir nė viena į šalis nesidairo, bet kai tik atgriūva į pirkį berneliai su smuikininku – pakyla riksmas, šėlimas, prasideda šokiai ir tokie dalykai dedasi, jog nė pasakyti negalima.

Bet gražiausia, kai visi grūste susigrūda į krūvą ir ima mįslės minti arba šiaip jau plepėti. Dieve tu mano! Ko jie pripasakoja! Kokių senų dalykų ištraukia! Kokių baisybių prišneka! Bet turbūt niekur niekas nepripasakodavo tokių neregėtų negirdėtų dalykų, kaip vakarojant pas bitininką Rudąjį Panko. Už ką kaimynai praminė mane Ruduoju Panko – dievaži, negaliu pasakyti. Ir mano plaukai, rodos, dabar greičiau žili negu rudi. Bet mes, prašau neįsižeisti, jau esame įpratę: jei duos žmonės kokį pravardinį, tai ir liks jis visam amžiui. Būdavo, susirinks šventavakarį padorūs žmonės pasisvečiuoti į bitininko lūšnelę, susės už stalo, – ir tada jau tik prašau klausytis. Reikia pasakyti, kad žmonės buvo ne kokie nors prasčiokai, ne kokie muzikai iš viensėdžių. Manau, kitam ir daug žymesniam žmogui, negu bitininkui, jie būtų suteikę garbę savo apsilankymu. Štai, pavyzdžiui, ar jūs žinote Dikankos cerkvės djaką Fomą Grigorjevičių? Tai galva! Kokių istorijų mokėjo papasakoti! Dvi rasite šitoje knygelėje. Jis niekada nevilkdavo marginio chalatu, kaip kad vilki daugelis kaimo djačiokų, bet užsukite pas jį kad ir šokią dieną – jis pasitiks jus apsilvilkęs plonos gelumbės balachonu ataususio

bulvinio kisieliaus spalvos, už kurį jo mokėta Poltavoje ar tik ne po šešis rublius aršinui. Niekas nepasakys, joks viensėdžio gyventojas, kad jo batai skleidę deguto kvapą, bet kiekvienam yra žinoma, kad jis tepdavo juos pačiais geriausiais taukais, kurių, manau, mielu noru tūlas muzikas įsidėtų į košę. Niekas taip pat nepasakys, kad jis kada nors būtų šluostęs nosį savo balachono skvernu, kaip kad daro tūli jo luomo žmonės, bet išsitraukdavo iš užančio rūpestingai sulankstyta baltą nosinę raudonai išsiuvinėtais pakraščiais ir, atlikęs kas reikia, sulankstydavo ją vėl paprastai dvylikalinką ir užsidėdavo už ančio. O vienas svečias... Na, tai buvo toks ponaitis, kurį nors tuojau pat sodink į teisėjo ar pakamario vietą. Būdavo, iškels priešais veidą pirštą ir, žiūrėdamas į jo galą, ims pasakoti – vingriai, įmantriai, kaip spausdintose knygelėse! Kitą kartą klausai klausai ir susimąstai. Nieko, nors pasiusk, nesupranti. Iš kur ir žodžių tokių prisigraibęs! Kartą Foma Grigorjevičius šia prasme štai kokią įdomią pasakėlę jam sudėjo: jis papasakojo jam, kaip vienas moksleivis, mokėsis rašto pas kažkokį djaką, parvažiavo pas tėvą ir pasidarė toks lotynininkas, jog net pamiršo mūsų stačiatikiškąją kalbą. Visus žodžius kreipia į *us*: kastuvus jam – kastuvus, boba – bobus. Štai pasitaiškė sykj, kad išėjo jie su tėvu į lauką. Lotynininkas pamatė grėblį ir klausia tėvą: „Kaip, tėve, jūs šitą daiktą vadinate?“ Bet šit ėmė ir užsižiopsojęs primynė koja dantis. Šisai nė atsakyti nespėjo, kaip kotas pakilo nuo žemės ir įsismaginęs taukšt jam į kaktą. „Prakeiktas grėblys! – suriko moksleivis, griebdamasis už kaktos ir pašokėjęs aukštyn bent aršiną. – Kaip jis, kad velnias jo tėvą nuo tilto nustumtų, skaudžiai trenkė!“ Tai mat kaip! Prisiminė ir pavadinimą, balandėlis! – Tokia pasaka labai nepatiko išmoringam pasakotojui. Nė žodžio netaręs, pakilo jis iš savo vietos, atsistojo išsižergęs vidury kambario, palenkė truputį į priekį galvą, įkišo ranką į savo pilkai gelsvo kaptono užpakalinę kišenę, ištraukė apvalią lakuotą tabokinę, spragtelėjo pirštu per nutepliotą kažkokio busurmoniško generolo maulę ir, pačiuopęs geroką porciją tabokos, sumaišytos su pelenais ir liubistro lapais, atkišęs alkūnę prisidėjo prie nosies ir sutraukė vienu gaištu visą jos krūvą, nė nykščio neprisilietęs, – ir vis nė žodžio, o kai

įkišo ranką į kitą kišenę ir išsitraukė mėlyną languotą medvilninę nosinę, tik tada sumurmėjo sau vienas bemaž kaip ir patarlę: „Nebarstyk žemčiūgų kiaulėms po kojų...“ „Na, bus dabar riejesčio“, – pagalvoju sau vienas, pastebėjęs, kad Fomai Grigorjevičiui taip ir knieti sudėti pirštus grauženos pavidalu. Laimė, mano senė susiprato pastatyti ant stalo karštą knišką* su sviestu. Visi griebėsi darbo. Foma Grigorjevičius, užuot parodęs špygą, ištiesė ranką į knišką ir, kaip paprastai, ėmė girti sumanią šeimninę. Dar mes turėjome ir kitą pasakotoją, bet tasai (nevertėtų prieš naktį jo nė minėti) tokių baisių istorijų išknisdavo, jog plaukai ant galvos šiaušdavosi. Aš tyčia nedėjau jų čia. Dar, ko gera, taip įbauginsi padorius žmones, jog, sergėk, Dieve, bitininko ims visi kaip velnio bijoti. Jau geriau, jeigu, duok, Dieve, sulauksiu ateinančių metų ir išleisiu naują knygelę, ten galima bus pagąsdinti išeiviais iš ano pasaulio ir stebuklais, kokių būdavo senovėje mūsų stačiatikiškame krašte. Ten gal rasite ir paties bitininko pasakėlių, kurias jis sekdamas savo anūkams. Kad tik klausytumėt ir skaitytumėt, o aš, ko gera, ištekčiau net dešimčiai tokių knygelėlių, tik baisiai tingiu knistis.

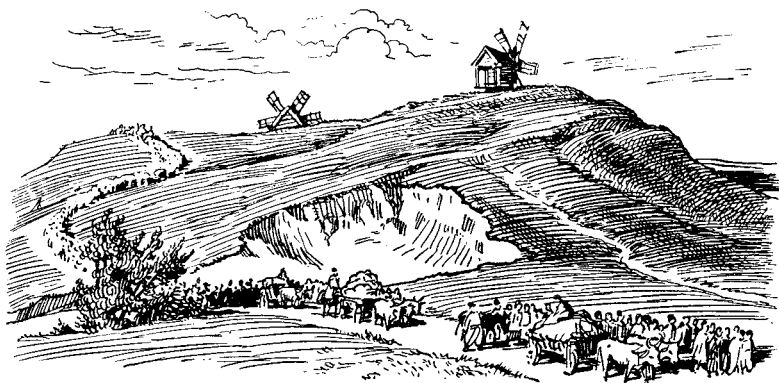
Beje, vos nepamiršau svarbiausio dalyko: kai važiuosite, ponai, pas mane, tai traukite tiesutėliai Dikankos vieškelį. Aš tyčia ir suminėjau ją pirmame lape, kad jūs greičiau prisikastumėte prie mūsų viensėdžio. O apie Dikanką, manau, jūs pakankamai esate girdėję. Reikia dar pasakyti, kad ten namai kur kas įmantresni už kokio bitininko kurenį. O apie sodą nėra ko nė kalbėti: jūs savo Peterburge turbūt tokio nesurasite. O kai atvažiuosite į Dikanką, tik paklauskite pirmą pasitaikiusį vaikiškį nešvariais marškiniais, ganantį žąsis: „Kur gyvena bitininkas Rudasis Panko?“ – „Ogi tenai!“ – pasakys jis, rodydamas pirštu, ir, jei norite, nuves jus ligi pat viensėdžio. Vis dėlto prašau ne per dažnai dėliotis rankas ant nugaros ir, kaip sakoma, mūdrauti, nes keliai mūsų viensėdžiuose ne tokie lygūs kaip prieš jūsų rūmus. Užpernai Foma Grigorjevičius, važiuodamas iš Dikankos, ėmė ir apsilankė griovyje su savo

* Tokia duona.

naująja tarataika ir bėrąja kumele, nors pats laikė vadžias ir ant savųjų akių kartais užsidėdavo dar pirktines.

Užtat kai jau atvyksite į svečius, tai melionų tokių duosime, kokių jūs gal kaip gyvi dar nesate valgę, o medaus, galiu tiesiog pasidievažinti, skanesnio nė viename viensėdyje negausite. Įsivaizduokite, kad kai įneši korį, tai toks kvapas visame kambaryje, jog nė kaip apsaityti: švarus kaip ašara arba brangus krištolas, kaip kad būna auskaruose. O kokiais pyragais pavaišins jus mano senė! O, tai pyragai, kad jūs žinotumėte – cukrus, tikras cukrus! O sviestas tik ir laša nuo lūpų, kai imi valgyti. Iš tikrųjų, kokios sumanios tos bobos! Ar esate, ponai, kada gėrę kriaušių giros su kryklėmis arba degtinės, virtos su razinomis ir slyvomis? O gal teko jums kartais valgyti košės su pienu? Dieve tu mano, kokių tik nesa- ma valgių! Imi valgyti – tiesiog liežuvį gali praryti, ir gana. Gardumėlis neapsakomas! Praeitais metais... Beje, ko aš, iš tiesų, taip įsiplepėjau! Tik atvažiuokite, kuo greičiau atvažiuokite, o pavalgydinsime taip, jog pasakosite aliai vienam, ką tik sutiksite.

Bitininkas Rudasis Panko

SOROČINCŲ JOMARKAS

I

Мені нудно в хаті жить.
Ой вези ж мене із дому,
Де багачко грому, грому,
Де гопцюють все дівки,
Де гуляють парубки!*

Iš senovinės legendos

Kokios puikios, kokios žavios vasaros dienos Mažojaj Rusijoj! Kaip alsinamai karšta tomis valandomis, kai pusiaudienis tyliai tviska ir kaitina, ir žydras neaprėpiamas okeanas, geidulingu kupolu pasviręs ant žemės, rodosi, užmigo, visas paskendęs savo geisme, glamonėdamas ir spausdamas švelniame glėbyje savo gražuolę! Jame nėra debesėlio. Laukuose nėra garso. Viskas lyg apmirę, tik viršuje, dangaus gelmėse, virpa vievesys, ir sidabrinė giesmė krinta lengvomis oro pakopomis ant įsimylėjusios žemės, ir tik retkarčiais žuvėdros riksmas arba skardus putpelės balsas aidai stepėje. Tingiai ir tyliai, tarytum dykinėją be tikslo, stovi debesis

* Man nuobodu gyventi pirkioje, vežk mane iš namų ten, kur daug triukšmo, kur nuolatos šoka merginos, kur linksmynasi vaikinai (ukr.).

parėmę ažuolai, ir akinami saulės spindulių pluoštai padega ištisas vaizdingas lapų mases, mesdami juodą kaip naktis šešėlį ant kitų lapų, iš kurių trykšta auksas tik tada, kai pakyla stiprus vėjas. Lengvutėlių vabzdžių smaragdai, topazai ir safyrai birte byra viršum margų daržų, kuriuos supa lieknos saulėgražos. Pilki kūgiai šieno ir auksiniai pėdai javų išsidėstę lauke tarytum kokia stovykla ir klajoja jo neaprepiamame plote. Nuo sunkių vaisių palinkusios plačios trešnių, slyvų, obelų, kriaušių šakos; dangus, jo skaidrus veidrodys – upė savo žaliuose, išdidžiai iškiluose rėmuose... kokios geismingos, kokios švelnios vasaros Mažosioj Rusijoje!

Tokia nuostabiai žavi ir karšta diena buvo rugpjūčio mėnesį tūkstantis aštuoni šimtai... aštuoni šimtai... Taip, tai buvo prieš kokius trisdešimt metų, kada kelias, apie dešimt varstų atstu nuo Soročincų miestelio, knibždėte knibždėjo žmonių, skubančių iš visų apylinkių ir tolimųjų viensėdžių į jomarką. Jau iš pat ryto nenutrūkstama vilkstine judėjo čumakai* su druska ir žuvimi. Kalnai puodų, įsuptų į šieną, judėjo pamaži ir atrodė, kad jie bodisi savo nelaisve ir tamsa; tik retkarčiais koks ryškiai nuspalvintas dubuo arba makitra**, tarytum kokie išpuikėliai, kyšojo iš kitapus žiogrių, užrioglintų aukštai ant vežimo, ir traukte traukė į save meilūs prabangos mėgėjų žvilgsnius. Daugelis praeivių su pavydu žvilgčiojo į aukštą puodžių, šių brangenybių savininką, kuris lėtai žingsniavo paskui savo prekes, rūpestingai apsupęs savo molinius dabitas ir koketes jų nekenčiamu šieniu.

Šalimais kėbrino pavargusių jaučių traukiamas vienišas vežimas, prikrautas maišų, kanapių ir visokios namie gamintos gėrybės, o paskui jį dūlino jo savininkas švariais drobiniais marškiniais ir sumurzotais drobiniais šarovais. Tingia ranka šluostėsi jis čiurkšlėm bėgantį prakaitą nuo tamsaus veido ir net lašantį nuo ilgų ūsų, nupudruotų negailestingojo kirpėjo, kuris neprašytas atvyksta ir pas gražuolę, ir pas išsigimėlį ir smurtu pudruoja jau kelis tūkstančius metų visą žmonių padermę. Šalia jo ėjo prie vežimo pririšta kumelė, kurios lėtas būdas aiškiai rodė

* Prekių vežiotojas.

** Puodas, kuriame trinamos aguonos.

jos senyvą amžių. Daug kas, pralenkdamas ar susitikęs mūsų muziką, kėlė kepurę, ypač jauni berneliai. Tačiau ne žili ūsai ir ne rimta eigastis vertė juos taip elgtis; reikėjo tik truputį dirstelti į viršų, ir galima buvo suprasti tokios pagarbos priežastį: vežime sėdėjo daili dukrelė, apvalaus veidelio, juodais antakiais, kurie kaip lygūs lankai kilo viršum šviesių rusvų akelių, nerūpestingai šypsančiomis rausvomis lūpelėmis, raudonais ir mėlynais kaspinais papuošta galva – šie kaspinais, drauge su ilgomis kasomis ir laukinių gėlių puokšte, kaip puošnus vainikas supo jos žavią galvutę. Viskas, atrodė, buvo jai įdomu, viskas buvo nuostabu, nauja... ir gražios akelės be paliovos lankstė nuo vieno daikto prie kito. Kaip čia nesidairysi! Pirmą kartą jomarked! Aštuoniolikos metų mergaitė pirmą kartą jomarked!.. Bet nė vienas, nei pėsčias, nei važiuotas, nežinojo, kaip jai buvo sunku prisiprašyti tėvą, kad ją pasiimtų su savimi, jis mielu noru būtų tai padaręs, jeigu ne piktoji pamotė, kuri mokėjo jį laikyti rankose taip pat gerai, kaip kad jis laikė vadelėmis savo senąją kumelę, kuri dabar vilkosi, kad už ilgą tarnybą būtų parduota... Nenuorama pati... Bet mes pamiršome, kad ir ji sėdėjo čia pat, pačiame vežimo viršuje, apsilvikiusi puošnia žalia vilnėne palaidine, ant kurios, tarytum ant šermuonėlio kailio, buvo prisiūta daugybė uodegėlių, tik raudonos spalvos, ir įmantria plachta*, kuri margavo kaip šachmatų lenta, o ant jos galvos buvo spalvota kartūninė kepuraitė, teikianti kažkokio ypatingo orumo jos apvaliam raudonam veidui, kuriame retkarčiais šmėsčiodavo kažkas taip nemalonu, kažkas taip nyku, jog kiekvienas gąščiodamasis tuojau skubėdavo perkelti žvilgsnį ant linksmučio dukrelės veidelio.

Mūsų keleivių akims jau atsiskleidė Psiolas, iš tolo jau ėmė dvelkti vėsuma, kuri atrodė juo didesnė po alsinamo, slegiančio karščio. Pro nerūpestingai išmėtytų pievoje juodpeplių, beržų ir topolių tamsiai ir šviesiai žalius lapus sužėrėjo ugninės šaltos kibirkštys, ir gražuolė upė didingai apnuogino savo sidabrinę krūtinę, ant kurios krito vešlios žalios medžių garbanos. Įgeidinga, kaip ji tomis žaviomis valandomis, kai šviesus veidrodis pavydėtinu būdu sulaiko jos išdidų ir akinamai šviesų veidą, lelajos

* Moterų apatinis apdaras.

baltumo pečius ir marmurinį kaklą, papuoštą tamsia, nuo rusvos galvos nukritusia banga, kada su panieka meta ji šalin vienus papuošalus, kad pakeistų juos kitais, ir jos įgeidžiams nėra galo, – ji beveik kasmet keičia savo apylinkes, rinkdamasi naują vagą ir supdama save vis naujais, vis kitokiais kraštovaizdžiais. Malūnų eilės kėlė aukštyn savo sunkiais ratais plačias bangas ir galingai svaidė jas, paversdamos purkšlais ir vandens dulėmis ir pripildydamos ūžesio apylinkę. Vežimas su pažįstamais mums keleiviais tuo metu užvažiavo ant tilto, ir upė visu savo grožiu, visa didybe, kaip vientisinis stiklas, išsidriekė priešais juos. Dangus, žali ir mėlyni miškai, žmonės, vežimai su puodais, malūnai – viskas apvirto, stovėjo ir judėjo aukštyn kojomis, tačiau nekrito į puikią žydrą prarają. Mūsų gražuolė, žiūrėdama į puikų vaizdą, susimąstė ir net liovėsi lukštenusi savo saulėgrąžą, kuria buvo taip užsiėmusi visu kelionės metu, kai staiga žodžiai „Ai, kokia mergaitė!“ pasiekė jos ausis. Apsidairiusi pamatė būrį ant tilto stovinčių bernelių, kurių vienas, apsirengęs puošniau už kitus, balta svitka ir rešetiloviškių ėrenų kepure, įsisprendęs šauniai žvalgėsi į pravažiuojančius. Gražuolė negalėjo nepastebėti jo įdegusio, bet labai malonaus veido ir ugningų akių, kurios tartum stengėsi ją smeigte persmeigti, ir nuleido akis, pagalvojusi, kad, gali būti, jis ir ištarrė šiuos žodžius.

– Puiki mergina! – tęsė bernelis su svitka, nenuleisdamas nuo jos akių. – Aš atiduočiau visą savo ūkį, jei galėčiau ją pabučiuoti. O štai priešaky ir velnias sėdi!

Visi aplinkui ėmė kvatoti, bet išsipuošusiai lėtai žingsniuojančio vyro gyvenimo draugei nelabai patiko toks pasveikinimas: jos raudoni skruostai pasidarė tiesiog ugniniai ir rinktiniai žodžiai, traškėdami kaip liūtis pasipylė ant padaužos bernelio galvos:

– Kad tu paspringtumei, netikėli burlioke! Kad tavo tėvui trinktelėtų kas puodu per galvą! Kad jis paslystų ant ledo, antikristas prakeiktas! Kad jam aname pasaulyje velnias barzdą nusvilintų!

– Matai, kaip plūstasi! – tarė bernelis, žiūrėdamas į ją išplėstomis akimis, tarytum apglumęs nuo tokios stiprios netikėtų linkėjimų salvės, – ir kaip jai, šimtametei raganai, liežuvis neišskausta nuo tokių žodžių!

– Šimtametei! – sušuko senstelėjusi gražuolė. – Nešvankėli! Eik, nusiprausk pirma! Nevalyvas padauža! Aš nesu mačiusi tavo motinos, bet žinau, kad ji – pašlemėkė! Ir tėvas pašlemėkas, ir teta pašlemėkė! Šimtametei! Kad jam dar pienas ant lūpų...

Čia vežimas ėmė leistis nuo tilto, ir paskutinių žodžių nebegalima buvo nugirsti, bet bernelis, rodos, nenorėjo tuo baigti: ilgai negalvodamas, pagriebė gniūžtę purvo ir sviedė į ją. Smūgis labiau nusisėkė, negu galima buvo laukti: visa nauja kartūninė kepuraitė buvo aptaškyta purvu, ir išdykėliai ėmė dar labiau kvatoti. Nutukusi gražeiva įtūžo, bet vežimas tuo metu gerokai nutolo, ir jos kerštas buvo nukreiptas prieš nekaltą podukrą ir šaltakraujį gyvenimo draugą, kuris, seniai pripratęs prie panašių reiškinių, atkakliai tylėjo ir ramiai klausėsi maištingų savo įpykusios pačios kalbų. Ir vis dėlto jos nenuorama liežuvis tratėjo ir plakėsi burnoje tol, kol jie atvyko į priemiestį, pas seną pažįstamą ir kūmą, kazoką Cybulią. Susitikimas su kūmais, seniai nesimačiusiais, kuriam laikui išvarė iš galvos šitą nemalonų įvykį ir privertė mūsų keleivius pakalbėti apie jomarką ir truputį pasilsėti po ilgos kelionės.

II

Що, боже, ти мій господи! чого нема на тій ярмарці! Колеса, скло, дьоготь, тютюн, ремінь, цибуля, крамарі всякі... так, що хоч би в кишені було рублів із тридцять, то й тоді б не закупив усієї ярмарки.*

Iš ukrainiečių komedijos

Jums turbūt yra tekę girdėti kur nors toluomoje krintantį krioklį, kai gaudžia išgąsdinta apylinkė ir nuostabių neaiškių garsų chaosas kaip

* Viešpatie Dieve, ko tik nėra tame jomarke! Tekiniai, stiklas, degutas, taboka, diržai, svogūnai, visokie prekijai... Jeigu turėtumei kišenėje kad ir trisdešimt rublių, vis tiek nenupirtumei visko, kas yra jomarke (ukr.).

viesulas siaučia priešais jus. Ar ne tiesa, ar ne tas pats jausmas staiga apima jus miestelio jomarko sukuryje, kai visa minia suauga į vieną didžiulę pabaisą ir juda visu savo stuobu aikštėje ir ankštose gatvėse, šaukia, kvatoja, dūzgia? Užesys, keiksmas, baubimas, bliovimas, staugimas – viskas susilieja į vieną nedarnų klegesį. Jaučiai, maišai, šienas, čigonai, puodai, bobos, meduoliai, kepurės – viskas ryšku, marga, nedarnu, blaškosi krūvomis ir mirga akyse. Įvairiabalsės kalbos skandina viena kitą, ir nė vienas žodis negali ištrūkti, negali išsigelbėti iš šito tvano, nė vienas riksmas neištariamas aiškiai. Tik vertėivų pliaukšėjimas rankomis girdėti visuose jomarko pakraščiuose. Lūžta vežimas, skamba geležis, dunda metamos ant žemės lentos, ir apsisukusi galva nežino, kur gręžtis. Mūsų atvykėlis muzikas su savo juodbruve dukrele seniai jau stumdėsi minioje. Prieina prie vieno vežimo, čiupinėja kitą, teiraujasi kainų, o tuo tarpu jo mintys be paliovos sukasi apie seną kumelę ir dešimtį maišų kviečių, atvežtų parduoti. Iš jo dukters veido buvo matyti, kad jai ne per daug buvo malonu slankioti aplink vežimus su miltais ir kviečiais. Jai norėjo si ten, kur drobės palapinėse buvo dailiai išsklaistyti raudoni kaspiniai, alaviniai auskarai, variniai kryželiai ir dukatai. Tačiau ir čia ji surasdavo daug ko, kas buvo įdomu stebėti: jai buvo labai juokinga, kad čigonas ir muzikas mušė vienas kitam per ranką, abudu aikčiodami iš skausmo, kad girtas žydas spardė bobai keliu į užpakalį, kad susivaidijusios pardavėjos plūdosi ir svaidėsi vėžiais, kad maskolis, viena ranka glostydamas savo ožišką barzdą, kita... Bet štai pajuto ji, kad kažkas peštelėjo jai už siuvinėtų marškinų rankovės. Apsidairė – šviesiaakis bernelis balta svitka stovėjo priešais. Jai net gyslės sudrebėjo ir širdis taip ėmė plakti, kaip dar niekuomet nebuvo plakusi, nei iš džiaugsmo, nei iš sielvarto: ir keista, ir miela jai paliko, ir ji pati negalėjo suprasti, kas jai darosi.

– Nebijok, širdele, nebijok! – kalbėjo jis pusbalsiu, paėmęs jai už rankos, – aš nieko bloga tau nepasakysiu!

„Gal ir tiesa, kad tu nieko bloga nepasakysi, – pagalvojo viena gražuolė, – tik man atrodo taip nuostabu... turbūt čia nelabasis! Rodos, ir pati žinau, kad taip netinka... bet nėra jėgos atitraukti ranką.“

Mužikas atsisuko ir norėjo kažką pasakyti dukteriai, bet netoliese pasigirdo žodis „kviečiai“. Šis magiškas žodis priverė jį tą pačią akimirką prisidėti prie dviejų garsiai besikalbančių negociantų, ir jo dėmesio, į juos atkreipto, niekas nebegalėjo išblaškyti.

III

Чи бачиш, він який парнище?
На світі трохи єсть таких.
Сивуху так, мов брагу, хлище!*

Kotliarevskis „Eneida“

– Tai tu, kaimyne, manai, kad mums su kviečiais nekas bus? – kalbėjo žmogus, pažiūrėti panašus į atvykėlį miestietį, kurio nors miestelio gyventoją, marginio šarovais, degutu išteptais ir sutaukuotais, kitam žmogui, su didžiuliu gumbu kaktoje, apsilvilkusiam mėlyna, vietomis jau lopyta svitka.

– Nėra ko čia galvoti, aš esu pasiruošęs užmesti sau ant kaklo kilpą ir kabaliuoti ant šito štai medžio, kaip dešra prieš Kalėdas ant aukšto, jeigu mes parduosime nors vieną saiką.

– Kam tu, kaimyne, kvaršini galvą? Niekas daugiau nebeatvežė, tik mes, – atsakė žmogus marginio šarovais.

„Kalbėkite, ką norite, – galvojo sau vienas mūsų gražuolės tėvas, įsidėjęs į galvą kiekvieną negociantų kalbos žodį, – o aš dešimtį maišų turiu atsargoje.“

– Bet jeigu kur prikišo savo nagus velniava, tai lauk iš jos tiek naudų, kiek iš alkano maskolio, – reikšmingai pasakė žmogus su gumbu kaktoje.

– Kokia velniava? – paklausė žmogus marginio šarovais.

* Matai, koks vaikinas? Maža tokių pasaulyje. Baltakę kaip misą traukia.

Iš N. Gogolio amžininko, ukrainiečių poeto I. P. Kotliarevskio poemos, humoristinio Vergilijaus „Eneidos“ perdirbinio.

Skaitykite likusius
540 iš **560** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Pirmą kartą lietuviškai – visos geriausios ukrainiečių genijaus
N. Gogolio istorijos vienoje knygoje su iliustracijomis!

Kai Aleksandras Puškinas pirmą kartą perskaitė Gogolio pasakojimus,
labai nustebo ir susižavėjo. „Štai kur tikroji satyra, – rašė jis, – sąžininga,
nevaržoma, nesmulkmeniška ir neprimityvi. Dvelkia tikra poezija...

Aš vis dar neatsigaunu.“

Šveikiška J. Hašeko ironija ir E. A. Poe plunksnos verti siaubo ir fantazijos
blyksniai – nepakartojami Nikolajaus Gogolio personažai stebina ir
džiugina skaitytojus.

Realybės ir fantastikos, siaubo ir komedijos derinys, kuriuo persmelkti spalvingi ir
nepakartojami pasakojimai, tokie kaip „Kalėdų naktis“ ar „Baubas“, taip pat
Peterburgo istorijos, paskatino amžininkus pavadinti Gogolį „mažarusių Dickensu“.
16-koje knygos pasakojimų rasite įsimintiniausius Gogolio knygų veikėjus: šaunuojį
kalvį Vokulą, ant velnio skridusį į Peterburgą kurpaičių įnoringai mylimajai, klaičių
raganių, drąsų seminaristą, budėjusį prie mirusios panaitės-raganos, taip pat
valdininką, kurio nosis nutarė gyventi savarankiškai, vargšą tarnautoją, apsiustu-
pavęstą kitu žmogumi, gudrųjį beproį, įsitikinusį, kad šuo gali jam perduoti
gyvenimo išmintį. Fantastiški, kraupūs, kartais komiški pasakojimų personažai
pakeri ir sužavi visų amžių skaitytojus. N. Gogolio kūryba padarė didelę įtaką
tokiems rašytojams kaip F. Dostojevskis ir V. Nabokovas.

Nemirtinga Gogolio proza sklidina paslaptingos energijos; jo kūrinių pasaulis
ir pamėkliškas, ir realus, iš pirmo žvilgsnio paprastas ir suprantamas, bet
neįtikėtinai sudėtingas ir nepaaiškinamas. Čia viskas pajungta ypatingiems
dėsniams, kurių nesupranta „sveiko proto“ mėgėjai.

GERIAUSIŲ PASAKOJIMŲ RINKINYS, LAIKOMAS SATYROS ŠEDEVRU

*Jeigu jums patiko „Šaunuojio kareivio Sveiko nuotykių“,
privalote perskaityti ir šią nemirtingą knygą.*

ISBN 978-609-484-220-7

9 786094 842207

www.obuolys.lt

Knygos pigiau, patogiau ir ilgiau nei niekur kitur

KITI FORMATAI:

Audi-
knyga

Elektroninė
knyga